

Voortschrijdend inzicht bij het plaatsen van steenuilnestkasten

De ervaring leert dat het de moeite loont om in elk geschikt steenuilbiotoop waar mensen wonen of werken, één of twee nestkasten te plaatsen. Het is algemeen bekend dat steenuilen nog veel voorkomen in gebieden met kleinschalige landbouw en in die gebieden kunnen, bij gebrek aan beschikbare natuurlijke broedholtes, nestkasten worden geplaatst. Een geschikt biotoop met de meeste kans dat er steenuilen gaan broeden, ziet er uit zoals op de luchtfoto van Hoeve van der Meulen hierboven.

- 1) Steenuilen jagen alleen in hun eigen territorium, dat net zo groot is als hun erf. Dus moet dit erf voldoende groot zijn en veel rommelhoekjes bevatten om voldoende voedsel (insecten en muizen) te kunnen bergen. (Zie foto boven van Hoeve van der Meulen)
- 2) op en rond het erf is een zekere mate van menselijke bedrijvigheid
- 3) op en rond het erf zijn voldoende schuilplekjes, zoals oude knotwilgen of andere holle bomen, een bouwvallig schuurtje, een composthoop, een stapelstenen of een houtstapel. Een veedrinkpoel heeft de voorkeur.
- 4) op het erf bevindt zich een wei of grasveld, bij voorkeur begraasd door (klein)vee. In de wei staat het gras niet hoger dan 10 cm, in de wei staan weidepaaltjes. Rondom de wei vinden ze voldoende dekking.
- 5) de boom waarin de kast wordt geplaatst staat niet in een bomensingel of rondom in dicht struikgewas. De nestboom staat solitair en rondom vrij in een wei of grasveld, voorkeur voor een hoogstam-appelboom, -notenboom, -kastanjeboom of eik, vanwege horizontale takken en beschutting tegen direct zonlicht
- 6) de nestboom staat niet te dicht bij het woonhuis maar ook niet te ver er vandaan, steenuilen bevinden zich graag in de buurt van mensen, net als ransuilen en kerkuilen
- 7) Op het erf zijn voldoende rommelhoekjes met opgeschoten onkruid of houtopslag waar de uilen muizen en insecten kunnen vinden
- 8) binnen een straal van 1 km bevinden zich andere geschikte steenuilbiotopen om uitwisseling mogelijk te maken.
- 9) het is mogelijk om tijdens het broedseizoen de huiskatten 's nachts op te sluiten
- 10) er wordt buiten geen gif tegen muizen en ratten gebruikt
- 11) Rondom de nestkast bevinden zich geen kinderspeeltoestellen
- 12) Wanneer steenuilen in het schemer gaan jagen tbv hun jongen, is dat vanaf half mei tot en met juni. In die tijd moeten er geen mensen vlakbij de nestkast aanwezig zijn

Een boom met veel horizontale takken is het meest geschikt omdat jonge steenuilen van drie weken oud, de nestkast al verlaten om in de boom rond te gaan klauteren, ze kunnen dan nog niet vliegen. de voorkeur gaat uit naar het plaatsen van een kast in een walnotenboom, een hoogstam appel of peer, maar ook een Kastanjeboom of een breed uitgegroeide Es kan geschikt zijn, zolang de kast niet in de volle zon staat. De nestkast wordt zo geplaatst dat de jongen indien ze op de grond terechtkomen in de boom terug kunnen klimmen en ook gemakkelijk weer in de nestkast terug kunnen keren.

Een knotwilg is over het algemeen ongeschikt om een nestkast in te plaatsen. Om de twee tot drie jaar wordt de boom geknot en staat de kast in de volle zon of is er kans dat nestkast in de jaren er na volledig vastgroeit. Een uitzondering kan worden gemaakt voor een meer dan 50 jaar oude knotwilg die in de kroon een plateau

heeft, daar kan mooi een nestkast op geplaatst worden.

Bomen met overwegend verticale takken, zoals kersenbomen, populieren en prunussen zijn minder geschikt, de jongen lopen in dit soort bomen groot risico naar beneden te vallen.

Indien de boom wordt beschermd tegen vee vraat met een gazen korf, dan is het heel belangrijk dat het gaas rond de boom kan worden vervangen door een hek dat ruim van de boom afstaat. Of als alternatief rond de boom een houtril te plaatsen. Zo kunnen jonge

steenuilen die uit de boom vallen meteen terug langs de stam omhoog kruipen.

Jonge uiltjes die uit een boom vallen gaan instinctmatig op zoek naar boomstam (schors) om terug omhoog te klimmen. **Ze herkennen het gaas niet en gaan dan over de grond lopend, op zoek naar een boom zonder gaas en komen zo in gevaarlijke situaties.** Dus het beschermen van de nestkast door er een gazenkraag omheen te doen geeft het zelfde resultaat.

ook is het plaatsen van nestkasten tegen de schuur of op de stam van een populier af te raden. De jongen kunnen vanuit de nestkast niet in een boom klimmen en vallen door al snel op de grond. Ze kunnen dan niet terug klimmen in de veilige nestkast.

Nog vaak worden nestkasten tegen de muur van een schuur bevestigd De kans dat de jongen die nog niet 'vliegvlug' naar beneden springen of vallen, terug in de veilige nestkast kunnen komen is nihil.

De windrichting van een nestkast is niet belangrijk omdat inregenen door de sluis niet mogelijk is. De nestkast met de opening op het oosten of zuiden richtten geeft de steenuilen de mogelijkheid op hun balkon van de zon te genieten. Wij houden ook rekening met het zicht op de voorkant van de nestkast vanuit het woonhuis want er is toch niks mooiers om vanuit je huiskamer de steenuil voor de nestkast te zien zitten?

De hoogte waarop de nestkasten geplaatst worden is nooit meer dan 3 tot 4 meter (knotwilg hoogte) Op een hoogte van maximaal 3 meter is de controle ook gemakkelijker en is het klimmen via een ladder veiliger.

De nestkast wordt op een dikke tak of splitsing van twee takken met schroeven vastgemaakt. Om de nestkast op zo'n ronde tak meer houvast te bieden zouden twee korte plakjes dwars op de tak bevestigd kunnen worden om daar de nestkast op vast te maken. Maar let op de nestkast moet dan nog wel goed te controleren zijn. Nogmaals belangrijk het balkon direct aan sluit op een tak en met de opening gericht naar de stam geplaatst wordt. Zodat de jongen uit de nestkast direct de hele boom in kunnen klimmen.

Jonge uiltjes die dus op de begane grond rondscharrelen moet u met rust laten. Probeer de huiskatten er vandaan te houden. Een jong uiltje dat zielig en nat onderaan de boom zit en kennelijk niet meer in staat is terug naar de nestkast te klimmen kunt u terugzetten in de nestkast. Ziet het er erg slecht uit waarschuw dan het Vogelasiel.

Nestkasten zijn alleen aan de buitenkant geschilderd met buitenbeits, de binnenkant van de kast moet verfvrij blijven. In de kast moet op de bodem een laagje beukensnippers gelegd worden zodat de uiltjes als nest een kuiltje kunnen graven. Plaats geen roosters op de bodem van de kast, de eitjes rollen daarop gemakkelijk weg. Veel jonge steenuilen vinden een vroege dood door een te natte kast, daarom is er voldoende ventilatie, een opening achterin de kast veroorzaakt een windstroom richting de invliegopeningen, voor die opening in de achterwand bevindt zich een lat om de kast donker te houden.

Om de nestkast te kunnen controleren kan het deksel naar boven open scharnieren. Het deksel wordt met tie-ribs tegen openwaaien afgesloten, maar ook om niet elke willekeurige voorbijganger de gelegenheid te geven de nestkast even open te maken.

In onze nestkasten bevindt zich een "anti-kauwensluis" om het kauwen en holenduiven moeilijk te maken de kast in gebruik te nemen. Zo'n sluis is er op gebaseerd dat een kauw of duif geen haakse bocht kan meenemen met een tak in de snavel. Deze sluis biedt ook meteen een bescherming tegen wind of inregenen en zorgt dat het in de nestkast aardedonker is. Ook kauwen kennen

"voortschrijdend" inzicht en nemen nu al geen takken meer mee om op te broeden.

Om de toegang door kauwen en marters toch te voorkomen is een dwarsplankje tussen de schotjes gemonteerd. Dit extra schotje voorkomt ook bewoning van marterachtigen. Het eerdere idee om op de deksels rubber te leggen wordt na voortschrijdend inzicht niet meer gedaan. Ten eerste maakt het de nestkast, met zonnig warm weer, superwarm en ten tweede zijn de nietjes met harde wind niet in staat het rubber op zijn plaats te houden waardoor het gaat flapperen en ook kan er dan vocht onder komen waardoor het hout volledig wegrot.

Inmiddels is er ook een goede ervaring met de golfplaatopening., zie foto links en onder. De theorie is dat de grootte van het borstbeen van de kauw te groot is voor deze opening. De steenuil kan

er met wat moeite wel doorheen. De breedte van de opening laat ook toe dat de steenuil een prooi mee naar binnen kan nemen. (Idee van Martin Reep)

De antimarter nestkast zoals die op de website van STONE:

<https://www.steenuil.nl/nestkasten#De%20marterproof%20STONE-kast> zien is kan worden aangeschaft bij VIVARA. Zeker in gebieden waar zich steenmarters ophouden is dit model van harte aan te bevelen.

Gevaaren op een erf voor (jonge) steenuilen

Jonge steenuilen verdrinken vaak in veedrinkbakken.

Speciekuipen of 'ligbaden' zijn dodelijke vallen, om te voorkomen dat hierin dieren verdrinken is een stukje RVS gaas langs de wand een snelle oplossing. Een drijvend plankje voldoet in de meeste gevallen niet. U kunt ook een beveiligde speciebak

bestellen op <http://www.steenuil.nl/veilige-drinkbak>

Een ander gevaar op het erf zijn verticaal opgeslagen buizen, gres- of pvc buizen, maar ook de schoorsteen van het woonhuis moet beveiligd zijn tegen invliegen. Steenuilen verstoppen zich graag in

een donkere holte maar zijn dan niet meer in staat om eruit te komen. Jonge, nog niet vliegvlugge, steenuilen zijn een gemakkelijke prooi voor onze huiskatten. Indien mogelijk, houd uw huiskatten vanaf het schemer tot de volgende ochtend binnen. Is dit niet mogelijk zorg dan dat er onder of rondom de nestboom wegkruip mogelijkheden zijn zoals een houtril of gestapelde pallets.

Meer informatie of wilt u een nestkast aanvragen: peter@boelee.nl

Speciale dank voor de toestemming van het gebruik van de foto's van fotografen, namen zijn bij de schrijver bekend.

Peter Boelee © 11 mei 2023 en www.zeeuwsteenuilfonds.nl